

»DJA MO
BOGA
MOLILA...«
STR. 3

PORABSKI
DEN
V KEJPAJ
STR. 4

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 7. junija 2007 ☼ Leto XVII, št. 23

JE RABA TAK POSOLENA KAK MAURJE?

Bar tak pravijo aktivisti Greenpeace-a, steri so zmerili, ka vse je v tistoj odpadnoj vodej, stera teče vō iz fabrike za leder (ustnjarne) pri Feldbachi pa go pistijo v reko Rabo. Dosta tašni snovi so najšli v tau vodej, iz steraj je desetkrat več, kak je dopuščeno. Med tejmi je fosfor tō. Tau so taprajli novinarom v Graci ranč te, gda je v Monoštri vkūpsedla tista vogrsko-avstrijska akcijska skupina, stera bi mogla vse napraviti za tau, ka bi Raba znauva čista gratala.

Tau, ka je z Rabov nika nej vredi, so najprva ribiči vpa-met vzeli pred kakšnimi šestimi lejtimi. Vse menje je bilau rib v reki, izginile so avtohtone fajte. Nej dugo po tistom, ka so se oni začnili taužiti, se je na vodi skazala bejla pena, stera se je pri bregaj vkūpnabrala pa gratala grda žunta. Okoljevarstveniki so začnili iskati, ka je leko krivo za tau, ka se voda v reki tak peni. Najprva so krivo držali eno varaško fabriko, dapa nej dugo po tistim so mogli notraprvideti, ka je ta nej kriva, vej pa reka se peni že te tō, gda iz Avstrije priteče na Vogrsko pri Dolenjem Seniki. Tak so te začnili iskati vzroke na avstrijskoj strani, pa so prišli do tisti fabrik, v sterij leder redijo. Ena takšna je pri Jennersdorfi v Burgenlandi, dvej sta pa na Štajerskom, pri Feldbachi in Wollsdorfi. Kakkoli so madžarski organi pa okoljevar-

Členi PRONAS-a so avstrijske pa vogrske predstavnike počakali s transparentom pa z zamazanov penov iz Rabe

Tiskovna konferenca v hoteli Lipa

stveniki (környezetvédők) trdili, ka ta grdobija iz tej fabrik teče v Rabo, so Avstrijci tau nikak nej steli priznati.

Skauz so samo tau gučali, ka vsakša fabrika ejkstra vse notradrži, ka ma naprejnapi-sano (kak se je pokazalo po

podatkaj Greenpeaca, tau tō nej istina), samo tau so pozabili, ka če vkūpdamo količino škodlivi snovi, te tau Raba več

ne more prenesti.

Tau, ka so eden na drugoga kazali pa ka je avstrijska stran obečavala, ka vse naredi, da bi se tau onesnaževanje (szennyezés) stavilo, je držalo kakšni pet lejt, Raba se je pa tadala penila.

Pred dobrim mejsecem je Vogrska dobila nauvoga ministra za varstvo okolja, Gáborja Fodorja, steri je svojo delo začno s tem, ka si je dolsedo z avstrijskim kolegom pa sta se zgučala, ka do septembra trbej Rabo očistiti. Zavolo toga sta ustanovilat. i. akcijsko skupino, v šteri je 6 vogrski pa 6 avstrijski strokovnjakov. Ta skupina je mejla svoj prvi djilejš 30. majuša v Monoštri, gde so je z velkim transparentom počakali varaški zeleni, pauleg so pa meli kanto pen, friško zagrablene iz Rabe. Zadnje čase po Varaši delijo letake tō, na steraj piše, ka dočas do Avstrijci onesnaževali Rabo, naj Madžari ne kipūvlejo njino blago. Župan Monoštra Tibor Viniczay je tapravo, ka se njemi tau ne vidi, nej bi rad, če bi se lüstvo na Vogrskom pa v Avstriji zavolo toga svajūvalo. Rešitev tak za Rabo pa Lapinč, kak za sežigalnico odpadkov trbej najti, vej pa krajina šče živeti od turizma. Akcijska skupina se je zgučala, ka se do geseni mora problem rejšiti, njini naslednji djilejš de za tri kedne na Dunaji (Bécs).

Marijana Sukič

MANJŠINSKI SKLAD PODELIL PODPORE

17. maja je zasedal kuratorij Javnega sklada za narodne in etnične manjšine, ki se je med drugim odločil tudi za letošnje podpore za manjšinske časopise. Za desetmesečno obdobje je časopisom trinajstih manjšin razdelil 215 milijonov forintov. Časopis Slovencev na Madžarskem je dobil 16.785.852 forintov podpore za proračunsko obdobje od 1. maja 2007 do 29. februarja 2008.

Slovenske organizacije in inštitucije so največ prošenj poslale za organizacijo kulturnih programov v materinščini ter na temo versko življenje v materinščini. Kuratorij je od 41 natečajev podprl 31, trije natečaji niso bili popolni (oblikovne ali vsebinske pomanjkljivosti), 7 natečajev je zavrnil zaradi pomanjkanja namenskih sredstev.

Slovenskim prijaviteljem so bila dodeljena naslednja sredstva: *Slovenski samoupravi v Števanovcih* za srečanje folklornih skupin: 70.000 forintov; *Slovenskemu kulturnemu društvu August Pavel v Sombotelu* za romanje v Slovenijo 80.000, za božični koncert 40.000, za gostovanje števanovske šole v Sombotelu 50.000 forintov; *Državni slovenski samoupravi* za prireditve ob 20. obletnici smrti Janoša Kúharja 400.000 forintov; *Prostovoljnemu gasilskemu društvu Gornji Senik* za proslavo ob dnevu sv. Florjana 30.000 forintov; *Lokalni samoupravi Števanovci* za vaški dan 80.000 forintov; *DOŠ Jožefa Košiča na Gornjem Seniku* za srečanje vrtcev 100.000 forintov; *Slovenskemu društvu v Budimpešti* za romanje v Slovenijo 70.000, za udeležbo na državnem srečanju Porabskih Slovencev 70.000 forintov; *Slovenski samoupravi v Budimpešti* za kulturni večer 50.000 forintov; *Slovenski samoupravi Dolnji Senik* za romanje 80.000 forintov; *Slovenski samoupravi Monošter-Slovenska ves* za program »Koraki od duše do duše« 100.000 forintov; *Zvezi Slovencev na Madžarskem* za Porabske dneve 200.000, za dan slovenske kulture 100.000, za srečanje folklornih skupin 70.000, za športno srečanje 70.000, za državno srečanje Porabskih Slovencev 400.000, za deseto obletnico FS Sakalovci 70.000, za udeležbo na Pevskem taboru v Šentvidu pri Stični 80.000 forintov; *Slovenska samouprava Andovci* za srečanje s sombotelskimi Slovenci 70.000, za razstavo avtohtonih jabolčnih sort 50.000, za vaški dan 80.000 forintov; *Slovenska samouprava Sakalovci* za romanje 80.000 forintov; *Osnovna šola Števanovci* za srečanje prijateljskih šol 100.000 forintov; *Vrtec Števanovci* za obisk v vrtcu Murska Sobota 40.000 forintov; *Društvo za lepšo ves Števanovci* za serijo »Zimski večeri« 70.000 forintov; *Društvo porabskih slovenskih upokojenecv* za pustno prireditev 70.000, za izlet v Sárvár 70.000 forintov; *Slovenska samouprava Gornji Senik* za romanje 80.000, za igre brez meja 70.000 forintov.

Za otroške in mladinske kolonije za materinščino in spoznavanje lastnega naroda so bile štiri prijave. *Osnovna šola Števanovci* je za lončarsko kolonijo prejela 200.000 forintov; *Slovenska samouprava Slovenska ves- Monošter* za kolonijo »Uči se in daj naprej...« 189.000 forintov; *Slovenska samouprava Székesfehérvár* za taborjenje otrok 150.000 forintov; *Uprava narodnega parka Fertő-Hanság in Órség* za ekološki in naravovarstveni tabor 130.000 forintov.

Ferenc Kranjec
član kuratorija

PISMA NAM PRIPOVEDAVAJO O PRETEKLOSTI

Pred edno par dnevi sam čula v poročilaj, ka se je odločilo, ka pošte telegramov več nedo sprejemale. Te sam začnola premišlavati o tom, ka jih znankar že par lejt itak več nišče ne pošila. Tak približno trideset lejt je moglo minouti od tistoga časa, ka sam sama odposlala svoj zadnji telegram. Že tistoga časa je bilou bole ednostavno telefonirati, pa tudi dosta falej je bilou. Na konci devetnajstoga i v začetki dvajsetoga stouletja je bilou trnok praktično pošilati telegrame, ar je te bilou privatnih telefonov ešče malo. Pismo je bilou najmenje tri do štiri dni na pouti. Tistoga hipa je bil telegram edina možnost za hitro prenašanje poročil. Nemška pošta že od 2003. leta, avstrijska pa od 2005. leta ne pošila več telegramov v tujino. Eti na Vogrskom smo en čas ešče pošilali sožalne pa pozdravne brzojavke, ali zdaj je, mislim, tudi z njimi za vedno konec. Namesto telegrama pošilamo SMS-e, s pomočjou MMS-a pa z mobilnim telefonom lahko prenašamo slike, zvok, video. Tak nam že tudi slik nej trbej več po pošti pošilati. Težko je najti človeka, šteri bi ešče nej meu mobilnoga telefona. Enaka je situacija s pismami. Pomali pride čas, ka tudi pisem ne bomo več po pošti pošilali. Že gnesden pišemo rajši elektronska pisma. Ta forma dopisovanja je gratala popularna po cejlom svejti. Pismo napišemo na računalniki, ga ranč vōštampati nej trbej, ga nej trbej položiti v kuverto, nej ga trbej odnesti na pošto, pa kŭpiti znamke, nego ednostavno s svojoga računalnika ga leko pošlemo kama koli po

svejti. Pa celou fotografije ali kakšni koli akustični posnetek lahko pošlemo s svojega računalnika. Za edno par minut že pride na cil. Čudovita je ta denešnja tehnika.

Samo ka se mi starejši lidge ešče spominamo tistij lejpjij starij časov, gda smo bili ešče mladi, pa smo z velko nemirovnostjo čakali kakšno lŭbezensko pismo, štero smo s trepetajoučo rokou odprli, poiskali najprvle podpis na zadnjou strani, ga na hitro prešteli, sledi smo pa večkrat fajn pomali preštudirali vsakši stavek ekstra. Cejli den smo bili preveč srečni. Ali elektronsko pismo tudi tak zna vplivati? Mislim, ka nej. Človek tak istinsko samo tisto zna ceniti, za kaj je mogo dos-ta trpeti, dosta delati, ali dugo čakati, naj se njemi želejnje spuni. Tisto, ka tak nalejci, tak friško dobi, znankar ranč ne more tak poštvati. Po telefoni se vse da hitro rešivati. Ali ka ostane od tistoga za bodoučnost? Samo pomislimo, nakelko bole siromašna bi bila svetovna literatura brezi korespondence (levelezés) Goetheja s Charlotto von Stein, s Šillerom, ali z Winkelmannom? Što nej bi poznao Pismo Tatjane Onjeginu, štero je najlepše lŭbezensko pismo v veršušaj v cejlou svetovnoj literaturi? Kakšna sreča, ka je Plinius mlajši napiso svoja pisma, iz šterij leko zvejmo, kakšen je biu žitek v Rimskom imperiji, kakšni je biu vsakdenešnji žitek casarov, aristokratov, advokatov, kak so se toužili na biroviji, kak so deco

vzgajali... Dosta zanimivih faktov zvejmo iz pisem soldakov, šteri so se bojŭvali v drŭgouj svetovnoj bojni pri Stalingradi, pa tudi iz pisem ujetnikov nacističnih logorov.

Mi starejši hranimo staro držinsko korespondenco. Mogouče na padlaši ali v klejti v kakšou starou škatŭli ali kišti. Ne bi škoudilo, če bi si včasih vzeli čas, ar iz tej starij pisem dosta zanimivoga leko zvejmo iz starij časov, ofriškimo spomine, štere smo mogouče že zdavnaj pozabili. Večinoma so nam sorodniki, poznanci nej samo o svojoj familiji pisali, nego tudi o kakšnih dogoudkaj iz domačoga kraja, šteri bi nas vse trnok interesirali. Iz ništernih pisem bi cejlo kroniko indašnjoga žitka svoje rojstne vesi lahko vkŭper postavili, ka bi za nas, posebno pa za naše potomce, bilou zanimivo čtenje.

Velka škoda je, ka gnesden vse informacije po telefoni, po mobiteli ali e-maile naprejdavamo. Nemamo časa za tou, ka bi je zapisali, ka bi je zavŭpali kakšnomi paperi. Bojim se, ka vse te informacije s časom prejdedjo. Tou je istina, ka o tistom, ka gnes za važno preštimmamo, pišejo novine, ali što more naprej znati, kak važno zna ednouk gratati tisto, ka gnes za malenkost preštimmamo? Summa summarum, če pisem več ne bomo pisali, naš žitek siromašnejši grata, kakšno koli visiko razvojno stopnjo naj bi dosegnola tehnika.

Suzana Guoth

www.porabje.hu

„DJA MO BOGA MOLILA, PA DE TE BAUG TEBI POMAGO,“ JE PRAVLA MATI

Predsedstvo Zveze Slovencev se vsako leto odlauči, što naj dobi na porabskom dnevi priznanje »Za Porabje«. Vsigdar taše lidi si vöodeberejo, šteri že več lejt delajo na tejm, naj se ohranjata slovenski jezik, kultura. Letos so se tak odlaučili, ka na cerkvenom področji kantor iz Števanovec *Janoš Oreovec* dobijo tau nagrado.

• *Jenó bači, gda ste zvedli, ka vi dobite priznanje »Za Porabje«?*

»Par dnevov prvin, kak so mi ga prejkдали. Pa moram prajti, ka fejest sam se čüdivo. Sprvoga sam se ešče malo postavlo tü. Kak tau, ka dja priznanje v Sakalauvci dobim? Po mojom pameti bi v Števanovcaj mogo dobiti, vejpa tü sam delo vsigdar, sam zmišlavo. Klara Fodor mi je te prajla, ka se nauri redim, pa mi je taraztolmačila, zakoj tau de. Pa te sam parvolo, pa sam üšo v Sakalauvce na Porabski den. Pa leko povejm, ka mi je nej žau. Na tau sam pa spoj nej mislo, ka ešče dar tü dobim. Nej sam mislo, ka taši lejpi den zadobim, kak je v Sakalauvci bijo. Tau je mena tü veseldja, ka petdeset lejt delam kantorsko delo, pa na tau obletnico sam zdaj daubo priznanje.«

• *Kak ste vi kantor gratali?*

»Prvin je tak bilau, ka so lüstvo preganjali paulek vöre. Vönavčene kantore so nej pistili v cerkev. Pri nas v Števanovcaj so orgle tü samo stale. Dja sam v šaula popejvo, Preč Marton so bili školnik, sto so me včili. Dober glas sam emo, pa sam te tak prišo v cirkev na kauroš popejvat. Gda velki post bijo, mi smo te na kauroši naprejdali pašio z gučom pa s popejvanjom. Gda smo mi tau naprejdali, te so meni pokojni gospaud Markovič tak prajli: Ti, Jenó, nej bi se začno včiti igrati na orgle? Te sam dja pravo, ka gospaud, tau mena nede šlau nikak nej. Te so mena tak špajсно prajli, kak so šegau meli: bodeš probo, ide šlau. Potejm sam na keden dvakrat, trikrat na farof odo na harmoniji se včiti igrat.«

• *Oni so vas včili?*

»Nemo je dja dolagledo, dapa oni so nika nej vedli igrati, pa

tolmačiti je tü baja bila. Edno leto sam se včijo, ešče na Gorejni Senik sam odo k kantori. Oni so mi tak prajli, dja ti pomočiti ne morem. Najprvin poznati moraš nautline, pa samo te leko prideš k meni se včit. Mantrau sam se ešče eden čas, pa nej šlau. Taši srmak sam bijo, ka

Janoš Oreovec, po domanje Röfcin Jenek je 50 lejt kantor v Števanovci

sam si nej mogo niši inštrument küpti, ka bi se leko včijo igrat. Drugo sam nej mogo, edno leseno tablo sam si napravlo, pa sam ta goranamalo klaviaturo, pa tak sam se včijo. Klačo sam tisto deskau, tak kak če bi kakšne fude bile. Če sam krave paso, gda je krava taodletejla, te sam dja deskau pod pazdje včasno pa sam leto za njauv. Gnauk sam materi pravo, vejte, ka dja več nemo se včijo, zato ka nede, pa nede. Pa rejsan je tak bilau. Pa tü se je edna velka čüda zgaudila. Mati je na tau tau prajla: »Idi, idi, vejpa dja mo te boga molila, pa de te Baug pomago«. Pa tau niške nede vörvo, gda sam dja potistim igrat üšo, včasim sam znau igrati. Tau je čüdivitno bilau. Potejm nej na doudja sam že v cirkvi začno igrati.«

• *Kak je bilau, gda ste na prvi meši igrali?*

»Joj, tisto je strašno bilau. Tau si ranč ne smejm brodit. Vejš, gda tam naprej pri popi, pred oltarom moraš biti, kak je špajсно bilau. Lüstvo pa vse tebe gleda.«

• *Zaka pred oltarom pa nej vrkar, gde so orgle?*

»Zato, ka te sam ešče na orgle nej znau igrati, samo na harmoniji, tak ka tam naprej pri

popi sam bijo. Dja sam se tak prestrašo, ka sam vse blejdi bijo. Na plečaj mi je pa voda tak tekla dola, kak če bi riba skakala notra v vodej. Pa vse so mi roke trpetele. Pa te sam zato nika vöspravo. Ne vej, kak dugo sam tak igro, gda sam velke orgle začno probati. Tau je tü nej bilau

leko, zato ka sam z nogami nej znau igrati. Dapa nikak sam se zato tau tü navčo. Tau nej dojšlo, te sam se pa ešče latinsko mogo navčiti, zato ka bi ovak nej znau odgovarjati. Te je ešče dosta vse latinsko bilau. Zdaj že samo Tantum Ergum je latinsko, nika drugo nej. Tak ka mantrau sam se eden čas, dočas sam se tau meštarijo vönavčo. Dja se čüdivam, kak sam se tau leko navčo, zato ka sam dja ovak taši butaš bijo. Pa nad tejm se ešče čüdivam, ka znam nautline dolanapisati. Gda sam kakšne nauve pesmi čüjo, te sam dja vzejo papir pa sam je dolanapiso. Gda sam s tejm zgotauvo, te sam dolaseu pred harmonium pa sam dolašpilo, če je dobro ali nej. Ešče gnesden pišem nautline, če se mi kaj povidi.«

• *Zvün tauga ste vi ešče zvonili tü, nej?*

»Dugo lejt sam zvonijo z rokauv. Gda je z vauži trbelo, kak vsakši den trbej, tisto je ešče tašlau. Dapa gda mrtveci trbelo vözvöniti, tisto je težko bilau. Te je vrkar pri zvonej trbelo biti, pa na nauto zvoniti. Dja sam z malim zvaunom zvonijo. Nej dosta lidi je znalo tak zvoniti. Pa tau je strašno bilau, ka je pau vöre

trbelo zvoniti. Drugo pa tau bilau, ka je spoj glasno bilau. V vöjo sam vato mogo notrasklasti, ka bi ovak glöjpi grato. Tau zato norija bila, ka je tak dougo trbelo zvoniti. Tau je smejšno, ka se je gnauk zgaudilo. Eden možki je pravo ženej, ka zakoj telko trbej vözvöniti, vejpa zvone vse raztrgajo. Te ma je žena etak prajla: 'Ka kraklivaš telko ti kokauš, vejpa tebi ešče tej zvonauvdje dojdajo.'«

• *Vam je zato dosta časa tavzelo tau, ka ste kantor bili?*

»Tau gvüšno. Gda so Markovič gospaud bili, te je vsakši den bila meša, pa gda je Pišta bijo, te tö vsakši den bila meša, samo te nej, gda je v Sakalauvce üšo pa tam držo mešo. Te zvoniti je trbelo, če je pokapanje bilau. Rejtko je bilau, gda sam kaj zdaumi leko üšo. Strašno je te bilau, gda sam ešče z Verice mogo dolaodti z motorbiciklinom. V zimi, gda je velki snej bijo, ali gda se je nej voužgo motor, pa vöra že tü bila, gda se je meša začnila... V kakšnoj nevauli sam dja te bijo, tau ranč taprajti ne mora. Nej je léko bilau. Gda smo tü pri cerkvi ram zozidali, te je že baukše bilau.«

• *Nej bilau tak, ka bi vam više prišlo?*

»Nej, nikdar nej, zato ka dja v tejm veselge mam. Ešče zdaj, gda sam starejši, ešče zdaj tü. Ne vej, kak je tau.«

• *Tau, ka v Števanovcaj se ešče slovenska rejč čüje pri meši, tau je vašo zasluga (érdem) Jenó bači, dja tak mislim.*

»Dostakrat dobim za volo tauga kritiko, gda mi povejo: Ka je, vogrski si pozabo? Te njim tak pravim: Es poslušajte. Vejpa vi ste tü Slovenci, materni jezik nej slobaudno zatajiti. Gnauk svejta so stari lidjé gučali, ka je tau velki grej, če stoj materni jezik zatajiti. Tau nej slobaudno. Zato pa te tak delam, ka pau-pau, ali ešče več slovenske pesmi spejvam. Etak niške nika ne mora prajti.«

• *Tak mislim, ka je tau priznanje zdaj v najbaukšo mesto prišlo, zato ka zatau, ka ste vi delali, ste vi redno plačani nikdar nej bili. Če bi vi tau nej srca delali, za volo te pejnež,*

ka je za kantorstvo dobite, bi že davnik enjali. Nej tak?

»Tau gvüšno, ka je tak. Dja sam za tau delo vsigdar samo drauvne pejneze daubo. Tau zdaj name spoj veseli, ka sam tau priznanje daubo, zato ka sam dja tü vsigdar samo taši siromak kantor bijo. Zdaj po petdeseti lejtaj, na mejsac nika več pejnež ne dobim samo deset djezero forintov. Dapa tau ne pravim zato, ka bi se žaurgo.«

• *Tak dugo ste že kantor, ka vejn bi zdaj že edno mešo tü znali držati?*

»Na mo' pravo ti povejm, ka bi tamašüvo tak kak trbej. Samo predgati bi vejn nej vedo, drugo bi mi šlau.«

• *V tej petdeseti lejtaj, ka ste kantor, ste spoj dosta Boga molili, spoj ste bogoboječi. Baug vam je kaj pomago, gda je spoj potrebno bilau?*

»Leko povejm, ka mi je pomago. Že vejndrik petkrat. Če bi nej tak bilau, že bi davnik nej živo. Vsakšo paut mi je pomago pa me je nazaj v cirkev poslo igrat. Samo ti na kratje tapovejm. Granatli mi je v rokej tadüno, tak ka sam na rit spadno. Drugi mau sam v kapejli boga molo, v Ritkarovci. Prišo je eden napit sodak pa je s pükšov kapejlo ranc sto zostrejlati. Sam Baug je pomago, ka se je nej tak zgaudilo. Tretjin so se pune kaule name obrnile, tam bi tü mrejtji mogo, dapa nikak je pomago. Samo sam malo krvavi bijo. Štrtič, gda je brat podiro baur, name ga je püsto, dapa živ sam austo. Tak me je zaodo, ka mi je vö s pleča edna čonta stala, mislo sam, ka kaudiš (invalid) ostanem. Mati je dosta molila pa čonta se je nikam nazaj potegnila. Tak ka sam cejlak ozdravo. Petič me je pa elektrika vdarila. 380 voltov je bilau, ka sam v rokej držo, pa sam nej vedo pistiti. Električar je tak pravo, ka se je čüda zgaudila, ka sam nej mrau. Tak ka leko povejm, ka mi je Baug že dostakrat pomago.«

Jenó bači, dja vam čestitam k priznanji pa vam tau želim, naj vas Baug ešče dugo, dugo lejt skrb ma.

Karel Holec

OD SLOVENIJE...

Slovenija uspešno opravila testiranje alternativnega schengenskega informacijskega sistema

Notranji ministri devetih kandidatov za vstop v schengenski prostor, med njimi tudi Slovenije, so na srečanju v Varšavi ocenili, da priprave na vstop potekajo po načrtih, po katerih naj bi schengenska širitev stekla konec leta. Slovenija je uspešno opravila testiranje alternativnega schengenskega informacijskega sistema SIS I za vse, prvi teden julija pa pričakuje novo evalvacijo izpolnjevanja schengenskih meril na letališču v Brniku, je slovenske priprave pojasnil notranji minister Dragutin Mate. Dodal je še, da bo Slovenija v skladu s schengenskim zakonikom do konca leta zaprla 115 »prehodnih točk« na meji s Hrvaško, na katerih je sicer že sedaj prepovedano prehajati mejo med državama, ne bo pa zaprla »nobenih mejnih prehodov«.

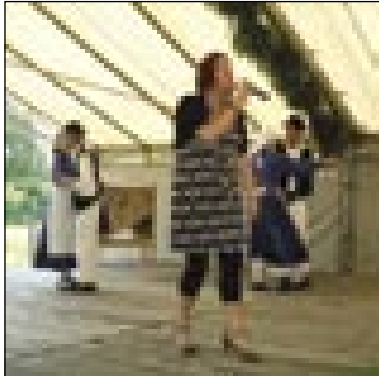
Sušnik in Cukjati v Bratislavi

Predsednik državnega sveta Janez Sušnik se je v nastopu na konferenci predsednikov parlamentov članic Evropske unije in Evropskega parlamenta v Bratislavi, katere se je iz Slovenije udeležil še predsednik državnega zbora France Cukjati, poudaril, da je treba ljudem v Sloveniji povedati resnico o tem, katere od predlaganih rešitev v EU so za njih dobre in katere ne. Osrednja točka programa konference je bilo namreč vprašanje dviga nacionalne evropske zavesti med državljani EU.

Znani finalisti za nagrado kresnik

Veliki finalisti Delove nagrade kresnik za roman leta 2007 so Nejc Gazvoda z romanom Camera obscura, Feri Lainšček z delom Muriša, Vinko Moerderndorfer z Nespečnostjo, Andrej E. Skubic z delom Popkorn in Vladimir P. Štefanec z delom Republika jutranje rose. Slovesna podelitev nagrade v višini pet tisoč evrov bo 23. junija na tradicionalnem podelitvenem večeru na ljubljanskem Rožniku.

PORABSKI DEN V KEJPAJ PA BESEDI

Za dobro volau na začetki se je pobrigala pevka Maja Sener

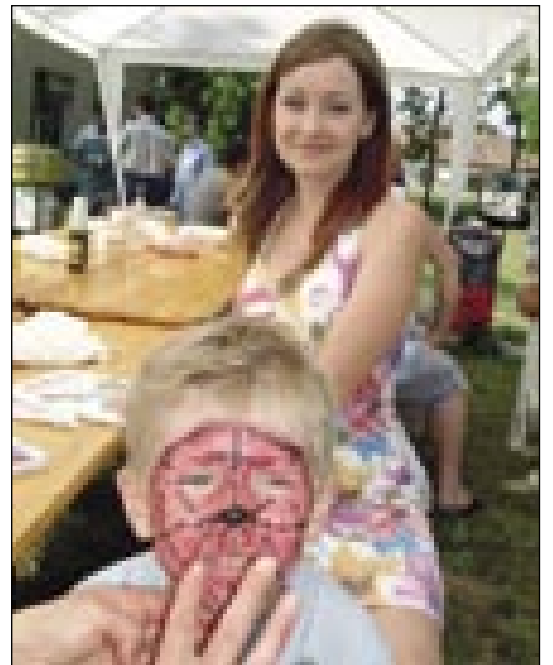
Friške cirkve so kumin zandoleli talati

Sakalauvska folklorna skupina je zaplesala goričke plese

Istina, ka je pri kotlaj trno vrauče bilau, dapa sakalauvske küjarce so dober obed sküjale

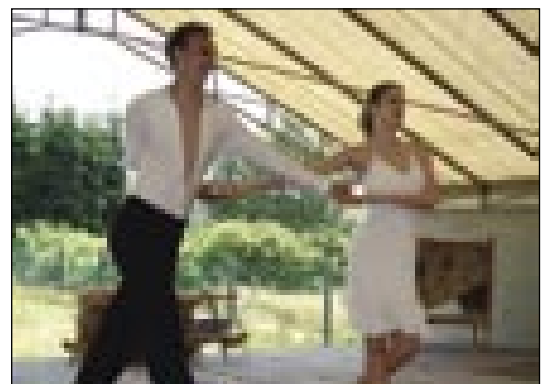
Vzgojiteljice so pofarbale obraz vsakšoga deteta, steri se je podau za tau

Ringišpili se je najbola veselila deca pa mladina

Brezi harmonike pa brezi spejvanja nede

Latinsko-ameriški ritmi so navdušili mlade in stare

39. revija »Pesem ne pozna meja«

V soboto, 19. majuša, popoudne smo se podali na dolgo pout v Trbovlje na mednarodno srečanje pevskih zborov. Sonce je sijalo,

smo leko čuli. Sodelavka Zveze, Gyöngyi Bajzek, je v desetoj vöri vnoči mogla titi na pogovor z vsejmi voditeli vred, gde so se

Skupni nastop zborov v Trbovljah

bilou je vrouče, tou je ranč nej tak lagvo, če se leko kam peleš. Naša mladina je tak lepou spejvala od zajaj na autobusi, ka je lepou bilou poslušati.

Srečanje »Pesem ne pozna meja« je ena dobra pevka iz Trbovelj vönajšla. Jelka Rojšek, žau je že pokojna. Ta gospa je Porabce preveč rada mejla. Mi smo pa oblübili, da na njeni spomin, če se da, se ga bomo redno udeleževali.

V 7. vöri večer se je začno program v noui dvorani. Trboveljčani, ki so bili letos organizatori srečanja, so nas čakali z drugimi dobro poznani pevci vret. Malo smo probali pa še vaja za skupne pesmi, potejm smo se malo osvežili, poklepetali pa se preoblekli. Program se je točno začno, naš zbor je biu po vrsti peti. Na tom srečanju nastopajo Slovenci iz Italije, s Koroške, z Madžarske pa iz Slovenije. Revija se je začnila z domačim MePZ Svoboda, ki je biu letošnji organizator. Iz Italije sta bila dva moška in eden ženski zbor, iz Avstrije pa moški zbor iz Pliberka, iz Porabja pa MePZ A. Pavel ZS Gornji Senik. Na konci so moški zbori vküper zapopejvali pesem *Slovenec sem*, dirigiro je Marij Pavlica. Skupna pesem vsej zborov je bila *Slovenija, od kod lepote tvoje*, zborovodkinja je pa bila Mihaela Obrovnik. Ta skupna pesem je trno lejpa, ali na štiri glase je fejst žmetna. Do kesne noči je držo program, dosta lejpi pesmi

zgučali, steri zbor de drugo leto organiziro srečanje. Naslednja revija 2008. leta bau v Italiji, pri Svetem Križu.

Finančni tau za nas je pokrila Zveza Slovencev, za ka se lepou zahvalimo. Od zamejski pevk in pevcev smo pa slobaud vzeli z rečami: »Na svidenje na Pevskem taboru v Šentvidu pri Stični!«

Vera Gašpar

Risalsko nedelo je pri Gradi pozdravlala lejpa pesem

Goričko društvo za lepše vütro, Javni zavod Krajinski park Goričko in občina Grad so 27. majuša, na risalsko nedelo, organizirali pri Gradi tekmovanje (verseny) pevskih skupin z naslovom *Majska pesem*.

Pevce in gledalce je najprva pozdravo žüpan občine Grad Daniel Kalamar, o nameni

za tau, naj narava zdrava ostane. Zatok park želi meti vse več takšni programov, kak je tau pevsko srečanje bilau, na sterom so gorstaupile pevske skupine pa zbori z območja parka. Gledalci pa zbori so bili pozdravljeni s pesmijo tö, stero so zapeli domanji ljudski pevci.

V tekmovalnom deli programa

Komorni pevski zbor Zveze Slovencev vodi Tomaž Kuhar

srečanja je gučala strokovna vodja krajinskoga parka Goričko Stanka Dešnik, stera je med drugim povedala, ka v parki nej samo narava fontoška, litji najbolje lidje, steri leko poskrbijo

je gorstaupilo pet zborov (Moški komorni zbor iz Rogaševce, Mešani pevski zbor Népdalkör iz Hodoša, pevski zbor penzionistov »Marjetice« iz Moravskih Toplic, Vokalna skupina »Zarja« iz Puconec, Mešani pevski zbor iz Rogaševce). Vsakši zbor je spopejvo tri pesmi, dve ljudski pa eno slovensko umetno pesem.

Strokovna žirija (Tomaž Kuhar, Helga Horvat, Anka Suhadolnik) je ob tejm, ka je povalila vse zборе, vöodebrala najbauptše. Prvo mesto je dobila vokalna skupina »Zarja« iz Puconec, drugi je grato Mešani pevski zbor iz Rogaševce, tretji pa Moški komorni zbor iz Rogaševce.

Program je izven tekmovanja zaključo Komorni zbor Zveze Slovencev iz Monoštra, steri je spopejvo eno porabsko (Bejli list papirja ali kak jo v Porabji bole poznamo Zeleni se travca skraj Dunaja) pa eno prleško pesem. Komorni zbor vodi Tomaž Kuhar.

Nakonci prireditve je predsednica Društva za lepše vütro Marta Horvat podelila priznanja in se je zahvalila vsejm zborom. Kak je bilau, tau je bilau prvo takšno tekmovanje, želijo si pa, ka vi s tauga tradicija gratala.

M. Sukič

Zlate gibanice in bogračü

Zlata gibanica Gabriele Marije Lukač

Podjetje RPS 04 oziroma Zvezda - Diana v Murski Soboti je v soboto, 26. maja, pripravilo tradicionalno bogračüado, na kateri se je v kuhanju bograča pomerilo kar 42 dvojic iz vse Slovenije, a 26 posameznikov oziroma posameznikov je prineslo v ocenitev prekmursko gibanico. Med kuharji je komisija z največ točkami, 97,75, ocenila bograč, ki sta ga skuhalo Silvo Šarkanj in Franc Škodnik iz Murske Sobotice. Sicer pa je zlato priznanje za bograč prejelo kar pet kuharskih dvojic, osem bogračev pa je prejelo srebrno priznanje. Največ točk za gibanico, 39,88 ter zlato priznanje je prejela Gabriela Marija Lukač s Turistične kmetije Flisar v Moravskih Toplicah. Skupno je bilo štirim gibanicam podeljeno zlato priznanje. Srebrno priznanje je prejelo pet gibanic, a bronasto priznanje je bilo podeljeno desetim gibanicam.

Besedilo in fotografija: Filip Matko

... DO MADŽARSKE

Novi minister in direktor policije

Premier Ferenc Gyurcsány je s 1. junijem za novega ministra za pravosodje imenoval Alberta Takácsa, ki je pred tem opravljal nalogo namestnika varuha državljskih pravic. Po poklicu je pravnik in sociolog, vodil je tudi oddelek za ustavno pravo na Upravni in pravni fakulteti v Budimpešti. Od njega se pričakuje, da naredi red med vrstami policistov, ki so zaradi nekaterih afer zgubili zaupanje državljanov. Njegova naloga je uspešno speljati integracijo mejne policije in policije.

Novi direktor madžarske policije pa bo József Bencze, ki je do zdaj delal na Državni carinski upravi kot generalni direktor.

Manj bralcev, več knjig

31. maja so v Budimpešti na trgu Vörösmarty odprli t. i. Svečani teden knjig, na katerem se je predstavilo 250 domačih in zamejskih madžarskih založb s 342 novimi naslovi. V svečanem tednu knjige se bodo zvrstile prireditve v petdesetih mestih. To je spodbudno, kajti večletne statistike kažejo, da na Madžarskem bere vse manj ljudi, hkrati je pa vse večja ponudba na knjižnem trgu. Leta 2000 54 odstotkov odraslih ni prebralo nobene knjige, ta odstotek se je do leta 2005 povečal na 60. Medtem ko so založbe leta 2000 izdale kakih devet tisoč novih knjig, je lani prišlo iz tiskarn več kot 11 tisoč novih naslovov.

Žolt Kosar vodi lestvico v starostni skupini U23

V Radencih na tekaškem tekmovanju je na malem maratonu tretje mesto dosegel mladi Porabski Slovenec Žolt Kosar. V tej panogi je tekmovalo več kot tri tisoč tekačev. Z doseženim časom (68:19) je v starostni skupini U23 na prvem mestu lestvice na Madžarskem.

SOBOŠKA EKIPA MDI DOSEGLA 3. MESTO NA MEDNARODNEM TEKMOVANJU SPECIALNIH ŠPORTNIKOV

Od 25. do 27. maja je potekalo v Sombotelu v novem Športnem centru in vzporedno na Kmetijski srednji šoli sosednje vasi Vép I. mednarodno regionalno športno srečanje specialnih

gospod Ferenc Makrai pozdravil vodje in športnike gostujočih ekip, posebej romunsko ekipo, ki letos prvič gostuje v Železni županiji. Slavnostni govornik je bil **Ferenc Kovač**,

Soboška ekipa

športnikov, ki ga je organiziral sombotelski »sport club Vasakarar« (železna volja). Glavni sponzorji prireditve so bili Madžarska državna zakladnica (Magyar Államkincstár), Skupščina Železne županije, Magistrat mesta Sombotel ter cela vrsta industrijskih obratov in storitvenih podjetij Železne županije. Srečanja se je udeležilo 24 ekip, med njimi 12 z Madžarske, ki so dejansko predstavljale vsa večja mesta, od Sombotela preko Budimpešte pa vse do Debrecena, in predstavniki sedmih sosednjih držav, dve ekipi iz Slovenije (Murska Sobota, Velenje), ekipe Hrvaške, Srbije, Češke, Nemčije, Rumunije in Avstrije, skupno 192 športnikov. Predsednik športnega kluba »Vasakarar« **Ferenc Makrai**: »Tekmovanja bodo potekala v treh panogah: namiznem tenisu, atletiki in kegljanju. Začnejo se v soboto zjutraj, končajo pa se v nedeljo popoldne, ko bo tudi razglasitev rezultatov in podelitev nagrad.« Svečana otvoritev I. mednarodnega regionalnega športnega srečanja specialnih športnikov se je začela v petek ob osmih zvečer. Najprej je

predsednik skupščine Železne županije, ki je med drugim povedal, da vsaka družba lahko črpa moč iz tega, kako ravna z manjšinami, med njimi tudi s tisto manjšino, ki se mora prebijati skozi življenje z danimi pomanjkljivostmi, katere ne otežujejo življenja zdravega človeka. Ponosni smo na to, da Železna županija z velikim zanimanjem spremlja njihova prizadevanja, njihov trud, ki so ga z železno voljo vložili v športno dejavnost.

Po pestrem večernem odskem plesnem programu sem se pogovarjala z gospodom **Rudolfom Kuličem**, predsednikom Medobčinskega društva invalidov Murska Sobota o tem, kako deluje njihova organizacija.

»Mi pokrivalo pravzaprav dvanajst občin, vse goričke občine. Tisoč osemsto nas je,« je povedal na začetku pogovora.

• *Pa vsi se verjetno ne ukvarjate s športom?*

»Okrog sto štirideset do sto šestdeset naših članov se ukvarja s športom. Imamo devet sekcij, od ribolova do kegljanja, atletike pa tako dalje. Tukaj se bomo pomerili samo

v treh panogah, v namiznem tenisu, kegljanju in atletiki (v metanju krogle, diska, kopja ter teku na sto metrov). Prišli so tisti, ki se ukvarjajo s temi športnimi panogami. Štiriindvajset nas je.«

• *Se tudi vi ukvarjate s športom?*

»Da, jaz kegljam.«

• *Kakšni invalidi so vaši športniki?*

»Delovni invalidi, torej takšni, ki so se ponesrečili ob opravljanju svojega posla. Jaz sem na primer padel v gradbeno jamo, pa se mi je zlomila hrbtenica. V hrbtenici sem imel osemnajst mesecev dvanajstcentimetrovske ploščice in osemcentimetrovske vijake. Hvala Bogu, da sem ozdravel, lahko hodim po svojih nogah in ne potrebujem invalidskega vozička.«

• *Zanimivo je, da se sploh ne more opaziti, da ste invalidi.*

»Ja, veste, invalidi se ne dajo... Res, da se ne vidi, toda jaz na primer nič težkega ne morem dvigniti.«

• *Od katerega leta ste pa invalid?*

»Od enaindevetdesetega leta. Od takrat sem v invalidskem pokoju. Takrat sem bil sedemindvajset let star.«

• *So za vas rezultati v športu tudi važni?*

»Ne, ni to najvažnejše. Za nas je važno to, da lahko sodelujemo in se lahko družimo. Vidite, sem pride od Srbov do Romunov, do Slovakov, do Avstrijcev, dosti invalidov. Lahko bi rekli, da je to mala srednjeevropska olimpiada. Vsako drugo leto organizirajo ta tekmovanja.«

• *Že dolgo sodelujete z »Vasakaratom«?*

»Ja, že šestindvajset let. Vsako naslednje leto pa prirejajo tekmovanje za pokal, ki je ustanovljen na čast bivšega predsednika Solymosi Endreja. Tudi mi jih povabimo v

Slovenijo. Mi žal, lahko vabimo samo Avstrijce in Madžare. Z ostalimi ne sodelujemo, ker je prvič predaleč, drugič pa nimamo dovolj finančnih sredstev, da bi lahko povabili športnike iz osmih držav, pa bi jim dali prenočišče, hrano in vse, kar spada zraven. Pri nas tega država ne sofinansira.«

REZULTATI

Moštveno prvenstvo: 1. Vasakarar (Sombotel) 100 točk, 2. Győr 98 točk, 3. Murska Sobota 83 točk.

Dobitniki medalj soboške ekipe: zlate: *Hodžar Joža* 3 zlate medalje za metanje krogle, metanje kopja in metanje diska, *Jelka Orban* zlata medalja za kegljanje, srebrne: *K u r b o š*

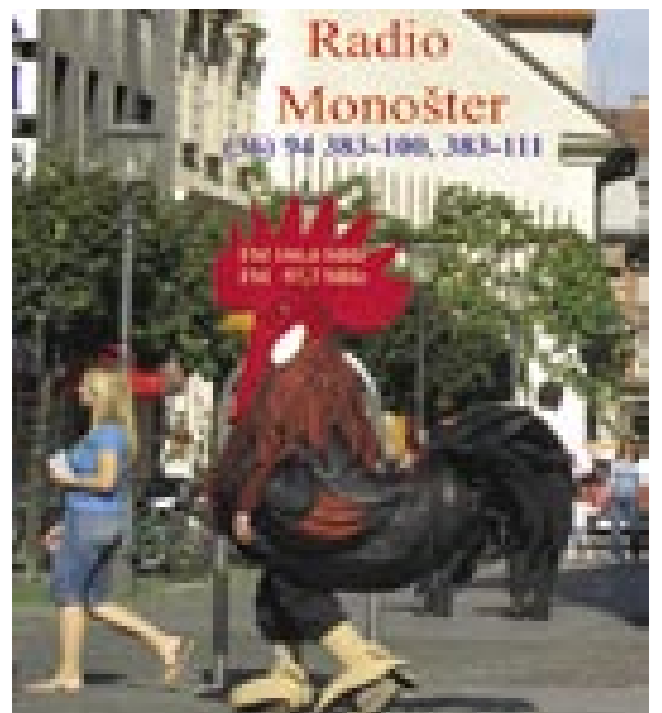
Dobitniki kolajn

• *Kakšne programe pa organizirate za vaše člane, invalide, razen športa?*

»Organiziramo izlete, letovanja na morju, v toplicah. Mi v to vlagamo. Naši invalidi gredo na desetdnevna letovanja na morje, v toplice, organiziramo za njih razna ročna dela, in tudi šport je ena od imenovanih aktivnosti.«

Zorjana 2 srebrni za metanje diska in tek na sto metrov, *Kustec Franc* 2 srebrni medalji za metanje kopja in metanje krogle, *Martinuzzi Jože* za tek na sto metrov, bronaste: *Marjeta Grlec* za kegljanje, *Kurboš Zorjana* za metanje krogle, *Martinuzzi Jože* za metanje diska. Čestitamo in želimo tudi v bodoče lepe uspehe.

Suzana Guoth

OTROŠKI

VIKTOR+VIKTORIJA
ŠMINKA

Mlajši si trno radi peldo po starišaj vze-mejo. Pa je ranč tak pri dvojčkaj Viktori pa Viktoriji tō. Pojep se rad tak vōpokaže kak njegvi ata Viki: ške gučati bole po moški, trno ga zanimlejo avtoni, rad zapovejda deklinam pa pri obedi vsigdar vse pogej doj s talejra. Na, Viktorija pa se bole po mami Viki ravna: rada pogej kaj sladkoga, zalezjve rouže, si obüvle prevelke mamine cipele pa trno rada se gleda v gledali. Pa Viktor bi rad ranč v takšo službo odo kak njegvi ata, Viktorija pa v mamino službo. Sta pa dvojčka že prišla v tista lejta, ka že šketa biti malo vekšiva. Viktor ške biti že malo bole moški pa nej kakši mali pojbič. Viktorija pa bi že tō rada bila malo bole ženska pa nej kakša malička deklčička. Zato se zdaj že malo ovak vōravna-ta. Pa zato se je tou zgoudilo, ka se je zgoudilo.

Ata pa mama sta bila pri so-usedaj. Znamenüje, ka sta bila dvojčka samiva doma. Pa sta bila zadvečera pozvaniva na rojstni den k nekšnomi pajdaši. Zato se je Viktorija že cejli dopoudnek vred gemala. Sprobavala je eden gvant za drugim, eden se njoj je nej vido. Gda je dun nika vküper skonbinejrāla, so na red prišli vlasouvi. Pa eške skrb za brata je mogla meti.

- *Ti se eške neboš oblačo? Vej pa za dvej vōri va mogla iti,*
- ga je na red gemala.

Viktor pa je nej nikšne sile emo. Samo je na teveni tada-le gledō nika od Formule 1.

- *Ja? Pa naj se eške našmin-kam,* se je šalo.

Depa Viktoriji je nej bilou za nikšno šalo. Gda je Viktor pravo šminka, je tak nagnouk v luft skoučila pa začala v paniki lejtati es pa ta.

- *Jezuš Marija, šminka! Šmin-ka! Ge so mamine šmin-*

ke? Vej pa se moram eške našminkati, - je lejtala po rami, iz edne sobe v drugo.

Za eden čas je dun najšla mamine šminke. Začala se je vō-malati. Pa je ranč te zgotouvi-la, gda sta mama pa ata prišla, pa sta njiva škela iti k pajdaši. Mami se je skur zmejšalo, gda jo je zaglednala, ata pa se je od smeja skur taobrnō. Tak brz si je morala Viktorija vse tiste farbe doj mujti. Na, po tistom sta te leko šla. Viktorija je nej nika dosta škela gučati. Depa Viktor je nej emo nikšni problemov z gučom.

- *Čüj, skur tak sva vōvidla kak ata pa mama, gda kama ideta. Ge sam naraj časko, ka tista vōra pride. Ti si pa že od najbolje rane vōre lejtala kak zmejšana, ka oblečeš, kak boš vōvidla pa vse takše. Rejsan, skur kak ata pa mama.*

Viktorija je nej nika prajla na tou. Samo si je želejla, ka bi Viktor samo eden den biu ženska. Tak bi leko tou sprobo, kakše nevoule so z gvan-tom, šminko pa vsejm tejm.

Miki Roš

NAJBAUKŠA MASKA

KOTIČEK

Svejt je skaus mlašeči oči ovakši. Bole je pisani, zatau si deca želejo vsakšo stvar, štera je v izložbaj (kirakat) zavolé vōpofarbana. Pejnezi pa so najvejša mlašeča nevola. Zako-j? Zatau, ka ga nemajo. Te pa cejli den premišlavlejo, kak se najbolje leko priküpijo mami ali pa oči, ka drügi den tošline pri kasi gor odprejo. Moja diteča lejta so bila tō takša. Posebno pa se spominjam ene naše poti v Avstrijo. Te smo še živeli v stari Titovi Jugoslaviji, gde smo meli vsega zadosta, avstrijskoga pejneza, šilinga pa nej. Küpüvali smo ga na črno, gde je pač bila prilika, pa kelko se ga je pač leko dalo dobiti.

Tak smo se tüdi tistoga dne-va, o sterom gučim, znajšli v Avstriji. Odili smo po varaši, si pasli oči na izložbaj, lizali avstrijske cukre pa klepetali. Biu je glij čas pred fašenkom, izložbe so bile oblečene v pi-sane papere, pa razstavlale pisane maske. Drügo nej, pa sam jo zaglednola. Kak zlato se je svejtala iz izložbe maska, za štero bi dala vse, ka bi leko bila moja. Velki gumijasti rjavi

blek (trbü) s ceckami. Oči so se mi zabliskale kak reflektori, že sam premišlavala, ka bi leko bila najbolje ceckata maska v Soboti. Že sam se vidla, kak me vsi gledajo na fašanski torek, pa občüdüvlejo. Komaj sam od velke želje ladala milo rejč vō s sebe spraviti: »Mama, ges bi mejla tau masko!« Mama je na kusti požrla slino, gda je tiste cecke vidla, pa pravla: »Nauro ne guči, tau je prevelko za tebe.« Bila sam stara komaj sedem lejt, maska pa je bila za tri numere prevelka. Ali tau me je nej brigalo, pa če bi tisti trbü do glejžnjov mejla.

»Pa ges bi jo mejla, nišče nede takše meu v šauli, ges pa jo že skaus ščem meti, ranč takšo!« sam mrnjavila.

»Tau mi ne guči, ka si ščela biti za fašenek ceckata négerca, ka si še včeraj gučala, ka boš v dojenčka oblečena!« se je mama pogajala z meno.

»Nej,« sam začnila nabejrati skuze pa vlejkla mamō, kera je že doj po cesti šla. »Že skaus sam ščela biti ceckata baba.« Ali zdaj je mama nej popistila, pa na vsakšo rejč odgovarjala

samo: »Ne, ne do-biš!«

Iskala sam še zadnjo bilko vüpanja, pa pravla: »Če mi ne küpiš ceckate babe, na carini (vámōn) povejm, gde v autoji šilinge skrivaš.«

Zdaj znam, kak je mamō se-grelo v tistom trenutki, gda se je samo stavila, pa na kusti gledala. Mala, kak sam bila, sam znala, ka je baukše za tiste cajte, ka carinik ne vej za naše šilinge. Kak se je najino kordjenjē naprej odvijalo, se ne spaumnim. Znam samo, ka sam šla brez ceckate maske domau, nafücnjena, skuznata pa z nikim sam nej gučala. Na carini smo se stavili, pa spaumnim se eške, kak je carinik pravo: »Ja, ka pa je toj deklčič? Gda ste šli v Avstrijo, se je tak smejala, zdaj se pa trno grdo drži.« Naši so nej nika preveč odgovarjali, ščeli so samo čim prle s carine. Prle, kak bi ges za ceckato babō izdala skrivališče šilingov. Ali bila sam tijo kak müš. Znala sam, ka fami-lije ne smejš izdati, pa ka je za ene stvari baukše, če se od njij ne guči.

Simona Rituper

PAJKI, MAČKE IN
ČEBELE
na sakalovskem Po-
rabskem dnevu

KAUT

